Kwalificatiedossier Officier van Dienst Brandweer

Versie: 3.0, 24 september 2024

Nederlands Instituut Publieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

Opdrachtgever:	Werkveldadviescommissie
Contactpersoon:	Tanja Guyken
Titel:	Kwalificatiedossier Officier van Dienst Brandweer
Datum:	24 september 2024
Vertrouwelijkheid:	openbaar
Status:	Vastgesteld
Versie:	3.0
Auteurs:	Ontwikkelgroep Kwalificatiedossier OvD-B
Projectleider:	Werkgroep Incidentbestrijding
Eindverantwoordelijk:	Werkveldadviescommissie

Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid is bij wet vastgelegd onder de naam Instituut Fysieke Veiligheid.

Inhoud

Inleiding **4**
Opbouw dossier 4
Samenhang kwaliteitsinstrumenten 4

Deel A Algemene informatie **5**
A.1 Plaatsing van de functie 5
A.2 Positie van de functie 5
A.3 Complexiteit van de functie 5

Deel B Overzicht kerntaken **6**

Deel C Competenties **7**

Deel D Uitwerking kerntaken **9**

Deel E Specificaties vakbekwaamheid **12**
E.1 Instroomeisen functie 12
E.2 Vakbekwaam worden en blijven 12

Deel F Verantwoording **13**
F.1 Totstandkoming 13
F.2 Procesinformatie 13
F.3 Brondocumenten 14

Bijlage 1 Namenlijst **15**

Bijlage 2 Begrippen en afkortingen **16**

Inleiding

Opbouw dossier

Het kwalificatiedossier beschrijft op gestandaardiseerde wijze de functievereisten voor een beginnend Officier van Dienst Brandweer (OvD-B) binnen een veiligheidsregio.
De opbouw van het kwalificatiedossier ziet er als volgt uit:

Deel A Algemene informatie over wat de functie typeert
Deel B Beschrijving van kerntaken
Deel C Beschrijving van competenties
Deel D Uitwerking van de kerntaken in werkzaamheden en daaruit voortvloeiend de keuzes en dilemma's van de functie
Deel E Beschrijving van de specificaties van zowel de initiële als de blijvende vakbekwaamheid, evenals een beschrijving van het niveau
Deel F Verantwoording van de totstandkoming van het kwalificatiedossier als het benoemen waar de verantwoordelijkheid ligt voor het onderhouden van het kwalificatiedossier.

Samenhang kwaliteitsinstrumenten

Het kwalificatiedossier vormt de basis voor het onderwijs en de examinering. Een overzicht van kennis en vaardigheden is opgenomen in het opleidingsplan. Beoordelingscriteria zijn opgenomen in het examenplan en staan centraal in de examens. Onderstaand schema geeft deze samenhang weer.

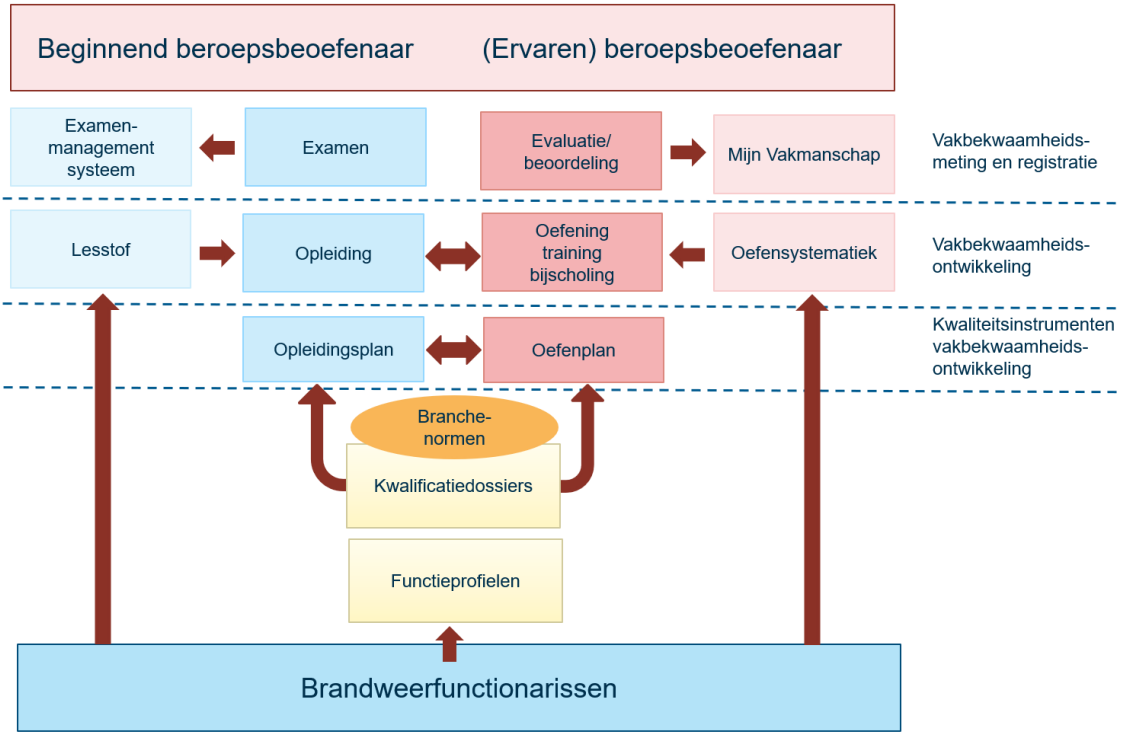

Deel A Algemene informatie

A.1 Plaatsing van de functie

De Officier van Dienst Brandweer (OvD-B) werkt in de repressieve dienst van de Brandweer en geeft situationeel leiding aan brandweereenheden bij een incident en werkt daarbij multidisciplinair samen. De OvD-B treedt meestal ter plaatse op, maar kan ook op afstand van het incident aansturen, opschalen of adviseren.
Bij grootschalig brandweeroptreden is de OvD-B als pelotonscommandant verantwoordelijk voor het toegewezen inzetvak of de toegewezen -taak.

A.2 Positie van de functie

De OvD-B geeft bij repressief optreden zelfstandig leiding aan brandweereenheden, adviseurs en/of specialisten. Afhankelijk van het opschalingsniveau kan de OvD-B onder leiding komen te staan van de Algemeen Commandant Brandweerzorg of de Taakcommandant Brandweer.
Bij grootschalig brandweeroptreden komt de OvD-B onder leiding van een Taakcommandant Brandweer te staan en heeft de OvD-B als pelotonscommandant de leiding over een toegewezen inzetvak of -taak.

De OvD-B is gelijkwaardig lid van het motorkapoverleg, initieert deze en zit deze indien nodig voor.
In het CoPI werkt de OvD-B[1] in teamverband onder eindverantwoordelijkheid van de Leider CoPI.

A.3 Complexiteit van de functie

De OvD-B werkt vaak in een risicovolle omgeving en krijgt te maken met zowel klein- als grootschalige incidenten, die politiek-maatschappelijke impact kunnen hebben.
De OvD-B maakt in korte tijd een analyse van het incident en de verwachte ontwikkeling ervan en bepaalt het best passende brandweeroptreden.

De OvD-B moet veelal onder hoge druk functioneren, hierbij is vaak onvolledige informatie beschikbaar, zijn meerdere scenario's mogelijk en dienen verschillende belangen afgewogen te worden. De OvD-B kiest voor het best passende sturingsmodel en geeft op basis hiervan leiding. De OvD-B neemt daarbij constant de veiligheid van ingezette medewerkers en de omgeving in acht.

[1] Hiervan kan regionaal afgeweken worden doordat een hogere operationeel brandweerleidinggevende plaatsneemt in het CoPI.

Deel B Overzicht kerntaken

Kerntaak 1	Geeft situationeel leiding aan brandweereenheden bij een incident
De OvD-B maakt een analyse van het incident en de te verwachten incidentontwikkeling. Op basis hiervan besluit de OvD-B tot een passende brandweerinzet en geeft situationeel leiding aan de uitvoerende brandweerprocessen in het veld. Bij grootschalig brandweeroptreden is de OvD-B als pelotonscommandant verantwoordelijk voor het toegewezen inzetvak of de toegewezen -taak.	

Kerntaak 2	Werkt multidisciplinair samen bij een incident
De OvD-B maakt een analyse van het incident wat multidisciplinair nodig is om het incident veilig te bestrijden en start indien nodig de juiste multidisciplinaire samenwerking op. De OvD-B initieert, indien nodig, het motorkapoverleg en zit dit zo nodig voor. Bij multidisciplinair optreden vertegenwoordigt de OvD-B de brandweer in het CoPI. De OvD-B draagt bij aan het gezamenlijk beeld door multidisciplinair relevante aspecten uit de monodisciplinaire inzet in te brengen, stemt zaken af met partners, prioriteert en draagt zo bij aan een effectief teamresultaat.	

Deel C Competenties

Competentie: Flexibiliteit
Verandert het eigen gedrag indien zich problemen of kansen voordoen teneinde een gesteld doel te bereiken.

Niveau A: Alternatieven vinden

- Verandert van tactiek, wanneer de aanvankelijke tactiek niet blijkt te werken.
- Zet meestal meerdere mogelijkheden uit.
- Ziet in dat de eigen opvattingen ondergeschikt zijn aan de organisatiedoelen.
- Weet de waarde van afwijkende meningen juist in te schatten.
- Bezit meerdere gedragsalternatieven voor de aanpak van problemen.
- Kijkt over hindernissen heen naar het gestelde doel.

Competentie: Stressbestendigheid
Blijft onder tijdsdruk, hoge werkdruk en bemoeilijkende omstandigheden adequaat functioneren (bijvoorbeeld tegenslag, teleurstelling).

Niveau A: Beheersen

- Presteert goed onder (tijds)druk, tegenslag, complicaties en tegenwerking ook op de lange termijn.
- Houdt in complexe situaties vast aan eigen standpunt en past bij tegenslag weloverwogen de aanpak aan.
- Neemt onder hevige druk nog steeds de juiste beslissingen.
- Communiceert onder hevige druk nog steeds rustig en beheerst met anderen zodat de druk niet zijn weerslag heeft op anderen.

Competentie: Analytisch vermogen
Signaleert problemen; herkent belangrijke informatie; legt verbanden tussen gegevens. Spoort mogelijke oorzaken van problemen op; zoekt ter zake doende gegevens.

Niveau B: Relaties leggen

- Legt dwarsverbanden. Betrekt ideeën uit verschillende disciplines bij het oplossen van een probleem.
- Ziet de relatie tussen feiten en de mogelijke oorzaken en gevolgen.
- Geeft aan welke informatie vereist is voor een goede beeldvorming en gebruikt effectieve methoden teneinde de relevante informatie te vergaren.
- Onderzoekt alternatieven om zich een oordeel te vormen.
- Omschrijft realistische scenario's met relaties tussen oorzaak en gevolg.

Competentie: Leidinggeven
Geeft situationeel sturing aan een individuele medewerker en/of een groep in het kader van de taakvervulling.

Niveau C: Bijsturen

- Geeft regelmatig feedback ten aanzien van de uitvoering.
- Stuurt medewerkers bij wanneer de situatie daar om vraagt.
- Motiveert medewerkers om taken tot een goed einde te brengen.
- Biedt houvast bij de uitvoer van taken, door bijvoorbeeld passende handvaten aan te reiken.
- Geeft prioriteiten duidelijk aan.

Competentie: Besluitvaardigheid
Selecteert één te volgen verantwoorde strategie voor zichzelf (en anderen), ondanks onvolledigheid in kennis van alternatieven en van hun scenario's.

Niveau B: Streven naar draagvlak

- Neemt als het nodig is een besluit op bedachtzame en consistente wijze, ook op basis van beperkte informatie.
- Streeft naar draagvlak voor te maken keuzen, betrekt hiervoor actief collega's en/of relevante anderen en vraagt terugkoppeling.
- Neemt complexe en gevoelige besluiten die anderen betreffen en denkt hier zorgvuldig over na.
- Staat achter de genomen besluiten en betrekt anderen zoveel mogelijk bij de uitvoering hiervan.

Deel D Uitwerking kerntaken

Kerntaak 1 Geeft situationeel leiding aan brandweereenheden bij een incident
1.1 Werkzaamheden
1.1.1 Vormt op basis van de eerste veelal onvolledige informatie meerdere scenario's. 1.1.2 Maakt door middel van een verkenning een inschatting van de aard, omvang en dynamiek van het incident en vormt daardoor een beeld van de huidige en verwachte situatie. 1.1.3 Toetst voortdurend de scenario's aan de huidige situatie en anticipeert hierop. 1.1.4 Kiest ter plaatse voor het best passende sturingsmodel en geeft op basis hiervan leiding. 1.1.5 Maakt een inzetplan en vertaalt dit naar inzetdoelen en/of -vakken voor brandweereenheden. 1.1.6 Schaalt, indien nodig, monodisciplinair op. 1.1.7 Toetst het beeld en het gekozen sturingsmodel aan de huidige situatie en stelt zo nodig bij. 1.1.8 Controleert het effect van de werkzaamheden, anticipeert op ontwikkelingen en stelt zo nodig bij. 1.1.9 Betrekt, indien nodig, andere diensten en maakt afspraken over hun bijdrage/ondersteuning aan de incidentbestrijding. 1.1.10 Bewaakt de veiligheid van het eigen personeel, multidisciplinaire partners en de omgeving. Neemt zo nodig maatregelen, monitort deze en stuurt, indien nodig, bij. 1.1.11 Initieert het al dan niet informeren en zo nodig waarschuwen van zowel het bron- als het effectgebied. 1.1.12 Rapporteert, indien nodig, over de voortgang aan de hoogst leidinggevende. 1.1.13 Draagt zorg voor logistieke ondersteuning ten behoeve van de inzet. 1.1.14 Maakt, indien nodig, gebruik van een vangnet. 1.1.15 Stelt zich, indien nodig, op als vangnet voor een ander. 1.1.16 Draagt zorg voor de afwikkeling van het incident en start het nafase-proces en de overdracht op. 1.1.17 Voert, indien nodig, werkzaamheden uit vanuit de sectie brandweerzorg. Bij grootschalig brandweeroptreden is de OvD-B als pelotonscommandant verantwoordelijk voor het toegewezen inzetvak of de toegewezen -taak. En staat dan onder leiding van de Taakcommandant Brandweer. De hiervoor genoemde werkzaamheden zijn dan ook van toepassing. De volgende werkzaamheid komt erbij: 1.1.18 Controleert en stemt af met de pelotonscommandant(en) die aansluit(en) op het toegewezen inzetvak of de toegewezen -taak.

1.2	**Keuzes en dilemma's**
1.2.1	Bepaalt hoe om te gaan met beperkte, niet-gevalideerde en/of tegenstrijdige informatie.
1.2.2	Weegt belangen af ten aanzien van de uitvoering van de eigen taken in relatie tot de veiligheid van ingezette medewerkers.
1.2.3	Weegt belangen af ten aanzien van de uitvoering van de eigen taken in relatie tot die van andere hulpverleners.
1.2.4	Weegt belangen af ten aanzien van de uitvoering van de eigen taken in relatie tot de maatschappelijke impact van het incident.
1.2.5	Weegt de inzet van mens en middelen af, op basis van de situatie, informatie en mogelijke scenario's.
1.2.6	Maakt een afweging in het geval van monodisciplinaire schaarste van middelen en beperking in materieel en menskracht.
1.2.7	Prioriteert in het geval er meerdere urgente taken of verzoeken zijn.
1.2.8	Bepaalt welke taken bij een ander blijven, bij een ander worden neergelegd of door hemzelf worden opgepakt.
1.2.9	Bepaalt wat een verantwoord tempo is voor de inzet en bepaalt hoe om te gaan met druk om snel te acteren.
1.2.10	Herkent gevolgen in het eigen optreden en anticipeert hierop.

Kerntaak 2 Werkt multidisciplinair samen bij een incident

2.1	**Werkzaamheden**
Algemeen	
2.1.1	Start, indien nodig, de juiste multidisciplinaire samenwerking op.
Motorkapoverleg	
2.1.2	Roept, op basis van een eigen analyse van de huidige en verwachte incidentontwikkeling, de hoogst leidinggevende van elke benodigde discipline of dienst ter plaatse bijeen en vormt een motorkapoverleg.
2.1.3	Zit, indien nodig, het motorkapoverleg voor en draagt zorg voor een efficiënt en effectief motorkapoverleg.
2.1.4	Vormt met de deelnemers aan het motorkapoverleg een gezamenlijk beeld van het incident en draagt bij aan de analyse van het incident.
2.1.5	Maakt met de deelnemers aan het motorkapoverleg een plan van aanpak waarin werkzaamheden geprioriteerd en verdeeld zijn op basis van de processen uit het regionaal crisisplan, waarbij ieders deskundigheid en belang is meegenomen.
2.1.6	Bewaakt de voortgang van de uitvoering van de gemaakte afspraken.
2.1.7	Stuurt aan op mogelijke maatregelen om de veiligheid van de betrokken hulpverleners en de omgeving te borgen.
CoPI	
2.1.8	Draagt bij aan het gezamenlijk beeld door multidisciplinair relevante aspecten uit de monodisciplinaire brandweerinzet in te brengen in het CoPI.

2.1.9	Adviseert over mogelijke maatregelen om de veiligheid van de betrokken hulpverleners en de omgeving te borgen.
2.1.10	Levert relevante input vanuit de brandweer om samen met de deelnemers van het CoPI tot afstemming te komen over de multidisciplinaire dilemma's van het incident.
2.1.11	Maakt onder leiding van de Leider CoPI met deelnemers aan het CoPI een plan van aanpak waarin werkzaamheden geprioriteerd en verdeeld zijn op basis van de processen uit het regionaal crisisplan, waarbij ieders deskundigheid en belang is meegenomen.
2.1.12	Draagt bij aan de formulering van adviezen voor het ROT en levert een bijdrage aan de multidisciplinaire behoeftestelling van het CoPI aan het ROT.
2.1.13	Analyseert en vertaalt de multidisciplinaire besluiten en dilemma's uit het CoPI naar monodisciplinaire acties.
2.1.14	Adviseert gevraagd en ongevraagd het CoPI.
2.2	**Keuzes en dilemma's**
2.2.1	Overweegt (mogelijke) tegengestelde belangen op het gebied van veiligheid in relatie tot het te bereiken doel en maakt een keuze.
2.2.2	Overweegt (mogelijke) tegenstelde belangen op het gebied van het te behalen mono-resultaat versus het te behalen multidisciplinaire resultaat en maakt een keuze.
2.2.3	Durft keuzes te maken op basis van onvolledige informatie of een onvolledig beeld van de situatie van één van de andere disciplines.
2.2.4	Maakt een afweging tussen een constructieve bijdrage aan het multidisciplinair overleg versus het aansturen van de eigen mono-inzet.
2.2.5	Durft in te grijpen als de multidisciplinaire samenwerking niet effectief verloopt.
2.2.6	Overweegt aanvullende mono-expertise bij het CoPI aan te laten sluiten ter ondersteuning van zichzelf.

Deel E Specificaties vakbekwaamheid

E.1 Instroomeisen functie

Voor de uitoefening van de functie OvD-B is minimaal hbo werk- en denkniveau en het diploma OvD-B vereist.

E.2 Vakbekwaam worden en blijven

De vakbekwaamheid wordt geborgd door middel van opleiden, examineren, bijscholen, trainen en oefenen. In het kader van ‘vakbekwaam worden’ en ‘vakbekwaam blijven’ wordt die vakbekwaamheid opgedaan dan wel onderhouden.

De invulling van het vakbekwaam blijven is zowel een werknemers- als werkgeversverantwoordelijkheid. De OvD-B ontwikkelt inzicht in zijn vakbekwaamheid door zelfreflectie en zelfbeoordeling van eigen (leer)resultaten. De OvD-B krijgt ook ongevraagd positieve en negatieve feedback en schat deze zelf op waarde. De OvD-B verdiept zich zelfstandig in nieuwe (wetenschappelijke) kennis en inzichten.
De OvD-B neemt zelf het initiatief om leer- en oefenbehoeften met de leidinggevende te bespreken. De OvD-B maakt zelf een plan om de eigen competenties gericht op peil te houden en op de hoogte te zijn van nieuwe ontwikkelingen en vakkennis. De OvD-B toont de eigen vakbekwaamheid aan door zich te laten beoordelen.

Deel F Verantwoording

F.1 Totstandkoming

Voor de totstandkoming van dit kwalificatiedossier is de Ontwikkelgroep Kwalificatiedossier OvD-B samengesteld. Deze groep bestaat uit OvD-B's uit het werkveld en vertegenwoordigers vanuit het NIPV. De bezetting ervan staat in bijlage 1.

De volgende stappen zijn genomen om tot dit kwalificatiedossier te komen:

1. De werkgroep Incidentbestrijding heeft een wijzigingsvoorstel voor het kwalificatiedossier OvD-B (versie 2.1 juni 2017) opgesteld.
2. Dit wijzigingsvoorstel is voorgelegd aan betrokkenen vanuit het werkveld en deze is op basis van input vanuit het werkveld bijgesteld.
3. Het definitieve wijzigingsvoorstel is voorgelegd aan de WVA en deze heeft het goedgekeurd.
4. De Ontwikkelgroep Kwalificatiedossier OvD-B heeft de teksten uit het KD OvD-B (versie 2.1 juni 2017) overgenomen in het meest actuele format van het KD.
5. Er zijn vier bijeenkomsten georganiseerd waarin de leden van de Ontwikkelgroep Kwalificatiedossier OvD-B de kerntaken, werkzaamheden, keuzes en dillema's en competenties grondig met elkaar besproken hebben. Op basis hiervan zijn kerntaken, werkzaamheden, keuzes en dilemma's en competenties geactualiseerd en opgenomen in het meest actuele format van het KD.
6. Tijdens de vijfde bijeenkomst zijn de overige onderdelen van het KD op actualiteit doorgenomen en zijn de benodigde aanpassingen in het KD doorgevoerd.
7. De versie van het KD tot dan toe is voorgelegd aan het werkveld.
8. Na verwerking van de feedback van het werkveld heeft de Ontwikkelgroep Kwalificatiedossier OvD-B de definitieve versie geaccordeerd.
9. Deze geaccordeerde versie is de versie die nu voor u ligt en wordt hierbij aangeboden aan de opdrachtgever, de Werkveldadviescommissie.

F.2 Procesinformatie

Procesinformatie	
Herzien door:	Ontwikkelgroep Kwalificatiedossier OvD-B
Onder regie van:	Werkveldadviescommissie Werkgroep Incidentbestrijding
Vastgesteld door:	**WVA**, 3 oktober 2024 **RCDV**, 15 november 2024 **Veiligheidsberaad**, 13 december 2024

Versie:	3.0
Reden voor herziening:	Periodiek onderhoud in opdracht van de Werkveldadviescommissie.
Verantwoordelijkheid beheer en onderhoud:	De verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen en onderhouden van de kwalificatiedossiers voor functionarissen werkzaam binnen de organisatie van de brandweerzorg en de crisisbeheersing is belegd bij de Werkveldadviescommissie.

F.3 Brondocumenten

Bij de totstandkoming van dit kwalificatiedossier is gebruik gemaakt van onderstaande bronnen:

> Kwalificatiedossier OvD, versie 2.1 juni 2017
> https://www.mboraad.nl/begrippenlijst
> Compententiewoordenboek, BuitenhekPlus en Leeuwendaal (2012)
> Doorontwikkeling grootschalig brandweeroptreden Visie 2.0 (september 2018).

Bijlage 1 Namenlijst

Naam	Organisatie
Frank van Krieken	VR Brabant-Noord
Aart van Oosten	VR Zeeland
André Siebeling	VR Amsterdam-Amstelland
Bas Lucassen	VR Gelderland-Midden
Dennis de Vlieg	VR Groningen
Marinus van der Velden	VR Fryslân
Hans Veltkamp	NIPV, decaan
Tanja Guyken	NIPV, decaan
Meriam Koelink	NIPV, onderwijskundige

Bijlage 2 Begrippen en afkortingen

Begrip	Omschrijving
Kwalificatiedossier	Set van verschillende kerntaken, werkprocessen en competenties die samen een opleiding vormgeven en waar een diploma aan vast hangt.
Kerntaak	Een kerntaak is een substantieel deel van de beroepsuitoefening naar belang, omvang (tijdsbeslag of frequentie) of beide. Een kerntaak bestaat uit een geheel van inhoudelijk met elkaar samenhangende werkprocessen, kenmerkend voor de beroepsuitoefening. Een kwalificatiedossier heeft een beperkt aantal kerntaken. Alle kerntaken samen beschrijven de essentie van de beroepsuitoefening van de betreffende beroepsgroep.
Competentie	Het geheel van kennis, vaardigheden en attituden om in een bepaalde beroepssituatie adequaat te functioneren.